

СОЦЫУМ

Студэнцкія экскурсіі,
практыкі, публікацыі.
Як выгадаваць
спецыяліста?

стар. 6

ПРАЕКТЫ РАЗВІЦЦЯ

“Наша праца надзвычай
запатрабаваная!”
Навацыі з дзіцячай
бібліятэкі

стар. 10

ВЕРНІСАЖ

Каханне вадалаза
і русалкі.
Неверагодныя сюжэты
і дзівосы мастакоў

стар. 12

КІНАПРАГЛЯД

Гістарычны дэтэктыў –
новы віток.
Плюсы і мінусы прэм’еры

стар. 13

Так выглядала галоўная сцена фестывалю “Маладзечна-2017”. Фота з архіва БелТА

3 юбілеем, “Маладзечна”!

Неўзабаве Маладзечна зноў стане эпіцэнтрам культурнага жыцця краіны: 9 чэрвеня стартуе XXII Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі. Нягледзячы на парадкавы нумар, гэтая падзея – юбілейная, бо нарадзіўся форум роўна 30 гадоў таму.

“Маладзечна-93” – першае буйное музычна-літаратурнае свята суверэннай Беларусі. У 1990-я, часы неўсталяванасці, нестабільнасці, неўладкаванасці, яно сцвердзіла магутнасць айчынай культуры і нашых традыцый, умацавала веру людзей у тое, што перыяд выпрабаванняў прынясе плён. Яно паказала ўсяму свету выбітныя творчыя здольнасці нашых музыкантаў, паэтаў. Дастаткова нагадаць, што тады галоўную пляцоўку фестывалю наведалі неверагодныя 20 тысяч

гасцей, з верталёта на іх сыпаліся кветкі, а спадарожнікавую тэлетрансляцыю глядзелі далёка за межамі краіны.

Сёлета арганізатары таксама ставяць задачу аб’яднаць усіх беларусаў праз культуру, праз спалучэнне спрадвечных народных традыцый і сучаснасці, праз творчую працу: форум пройдзе па тэматычнай каляіне абвешчанага ў дзяржаве Года міру і стварэння. Ідэя будзе шырока прэзентавана на шматлікіх пляцоўках – свята ахопіць ці не ўвесь горад. Дарэчы, многія цікавінкі публіцы прапануюць у першы раз. Пра гэта распавялі ўдзельнікі прэс-канферэнцыі “Папулярызацыя і захаванне нацыянальнага мастацтва. Далучэнне насельніцтва да найлепшых вытокаў культурнай спадчыны” ў Мінску.

Стратэгія Першага

“Матываваяная, адукаваная, актыўная моладзь — гэта, па сутнасці, стратэгічны рэсурс развіцця любой краіны”.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Шляхам памяці

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з начальнікамі Упраўленняў і аддзелаў ведамства адбылася 28 мая. Дзякуючы сродкам выдзяленым, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама начальнікі Упраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Вызначаны маршрут працягнутага культурна-адукацыйнага праекта “Цігнік Памяці”, які рэалізуецца з ініцыятывы Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі і Савета Федэрацыі Федэральнага Сходу Расіі. Удзельнічаюць у ім 21 чэрвень наведваюць Брэст, Гродна, Магілёў, Жлобін і Мінск, а таксама шэраг расійскіх гарадоў, пабачаць Беларускае пунішу, Брэсцкую крэпасць, мемарыяльны комплекс на Буйніцкім полі пад Магілёвам, на месцы канцэнтрацыі ў вёсцы Красны Берэг Жлобінскага раёна, Курган Славы і гісторыка-культурны комплекс “Лінія Сталіна” пад Мінскам.

Культура + спорт

Рэспубліканская спартакіяда работнікаў культуры па летніх відах спорту праходзіць з 2 па 4 чэрвеня ў комплексе “Раўбіны”. На спаборніцтвах з’ехалі 28 камандаў устаноў культуры з усёй рэгіёнаў Беларусі. Сярод удзельнікаў і прадстаўнікі галіновага міністэрства. Урачыстае адкрыццё спартакіяды адбудзецца ў суботу, узнагароджанне пераможцаў і цырамонія закрыцця — у нядзелю. Таксама ў праграме — шэраг турніраў і выдзяленняў: па шквенным, вольнайборце, міні-футболе, правам спорце, фігурным вадыніжні на вясельліце, настольным тэнісе, бадмінтану, эстафетнае на лыжаролерах, перацягванні каната. Крайнімі памаганні ў транспарту падчас спаборніцтва па ларце. Хоць возьме верх і што падарункі спартыўнае свята радарнаму культуры, чытайце ў наступным нумары “К”.

Моладзь — будучыня Беларусі

Дзяржава шмат робіць для падтрымкі моладзга пакалення. Гэта паказалі міністр культуры Анатоля Маркевіч падчас выязной калегіі ведамства ў Магілёве.

Выязное пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры, прысвечанае рэалізацыі дзяржаўнай моладзевы палітыкі ў сферы культуры, адбылося 31 мая ў Магі-

лёўскім каледжы мастацтваў. Адрываючы мерапрыемства, кіраўнік ведамства вылучыў важныя тэмы як для ўсёго грамадства, так і для кожнага чалавека: — Моладзь — будучыня краіны. Дзяржава шмат робіць для падтрымкі моладзга пакалення. Наша задача на калегіі — не толькі пагаварыць пра дасягненні, але і абмеркаваць іх сферы праблемы, якія маюцца ў сістэме мола-

дзевы палітыкі, вызначыць шлях далейшай працы для адрываў станаўчы моладзі. Падкрэсліваючы актуальнасць узятага пытанні, кіраўнік ведамства сказаў: — Сённяшня моладзь — гэта заўтрашні людзі, якія стануць вырашаць масу пытанняў і праблем, што дыктуюць сама жыццё. Наша будучыня залежыць ад таго, наколькі мы змо-

жам выхаваш новае пакаленне і заклікаў яго аснову праз традыцый, вялікую гісторыю, разуменне сённяшняга дня. Важна прылучыцца шанаваць тое, што маем, — пудоўную зямлю, сваю малую радзіму, а таксама ўздаваць пачуцці любові, даброты і павагі да старэйшых. Тут не можа быць другародных тэм.

Па згодзе міністра, ужо зроблена шмат, аднак засталіся і праблемныя ўчасткі, на якія трэба звярнуць пільную ўвагу, на якіх належыць выбраць выразныя і зразумелыя алгарытмы ўзаемадзеяння.

З дакладам аб ходзе рэалізацыі дзяржаўнай моладзевы палітыкі ў галіне выступіла начальнік аддзела устаноў культуры Міністэрства культуры Марына Юркевіч. Абарываючы агульнае яе наведанне, удзельнікі калегіі звярнулі ўвагу на шэраг значных пытанняў, сярод якіх — палітычныя работы па матавай падтрымцы моладзі ў рэгіянальных устаноў культуры. Таксама наспела неабходнасць актыўнага ўдасканалення заканадаўства аб

адукацыйнай устаноў культуры “тэйсіці на вакзасы” да верасня. Але вялікая цікавасць аўдыторыі да інавацыйнай акцыі, якую Маладзёжны тэатр эстрады праводзіць пры падтрымцы Міністэрства культуры, схіла арганізатараў скарыставаць графік. Па-за планам ужо запланілі дадатковую сустрэчу ў Шчучыне. Сёння, 3 чэрвеня, майстры сцены камунікуюць з будучымі калегамі ў Чашнінскім раёне Віцебскай вобласці. Дыялога-

Марафон дыялогавых пляцовак “Разам з мастацтвам”, які ўзрушыў творчую моладзь вясной, працягнецца і летам.

Першапачаткова планавалася, што з красавіка да лістапада выбітыя беларускія артысты наведваюць 28 населеных пунктаў па ўсёй краіне. Пры гэтым сустрэчы з моладдзю паддаваліся пад навучны працэс. Таму мусілі разам з выхаванымі

адукацыйных устаноў культуры “тэйсіці на вакзасы” да верасня. Але вялікая цікавасць аўдыторыі да інавацыйнай акцыі, якую Маладзёжны тэатр эстрады праводзіць пры падтрымцы Міністэрства культуры, схіла арганізатараў скарыставаць графік. Па-за планам ужо запланілі дадатковую сустрэчу ў Шчучыне. Сёння, 3 чэрвеня, майстры сцены камунікуюць з будучымі калегамі ў Чашнінскім раёне Віцебскай вобласці. Дыялога-

Павялічваем дыстанцыю

і ВНУ змаглі паразмаўляць з зоркамі і пачаткоўцамі беларускай эстрады, задаць пытанні. Артысты падзяліліся досведам, адкрылі сакрэты поспеху і, відаля ж, парадвалі публіку выступленням.

Галоўная мета марафона — расказаць пра магчымасці, якія Беларусь прапануе тым, хто хоча звязаць жыццё з мастацтвам. Асноўнымі задачамі ініцыятывы з’яўляюцца дэманстрацыя высокага ўзроўня выканальніцкага майстэрства, абмен прафесійным вопытам, а таксама выхаванне любові да Радзімы іх культуры.

Дзякуючы адкрытму фармату сустрэч, навуковым школам мастацтваў, каледжаў

Віктар ГАУРЫШ

Пяе і паказвае “Маладзечна-2023”

Працяг. Пачатак на стар. 1

Галоўныя падзеі фестывалю “Маладзечна-2023” будуць дэманстрацыя ў прамым эфіры Беларускага тэлебачання. Упершыню зладззяць трансляцыю конкурсу маладых выканаўцаў. Яны — таксама ўпершыню — выступілі ў суправаджэнні Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі імя М. Я. Фінберга.

Пра гэта паведаміла кансулянт галоўнага Упраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў і прафесійнага мастацтва Міністэрства культуры Людміла Манакова.

Паводле яе слоў, Нацыянальны конкурс маладых выканаўцаў беларускай эстрады і песні — галоўнае чэска творчага форуму. У спаборніцтвах удзельнічаюць тры прадстаўнікі з кожнай вобласці і горада Мінска. Найлепшы артыст атрымае Гран-пры і спецыяльны прыз імя Уладзіміра Мулявіна — “Крышталь-

“Песняры”, “Харошкі”, “Свята...” ў Губэрнатарскім садзе” — спрэс айчынных майстэр мастацтваў. Што яшчэ змяшчае праграма канцэртаў, якіх неўзабаве стартуюць у Мінску?

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь аднаўляе традыцыю правядзення летніх канцэртаў. З 3 чэрвеня па 9 верасня кожную суботу ў Александрыйскім скверы каля Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы будучы праходзіць выступленні найлепшых творчых калектываў і выканаўцаў краіны.

ную гітару”. Падчас гала-канцэрта адрываў алуэцыя цырамонія ўзнагароджаных лаўрэатаў конкурсу. Начальнік галоўнага Упраўлення культуры Міноблвыканкома Аля Шахоўска адзначыла, што госці свята на працягу двух дён змогуць наведваць конкурсу маладых выканаўцаў фестывальных мерапрыемстваў, якія пройдуць на пляцоўках Маладзечна.

Так, у Мінскім культурным краязнаўчым музеі адкрылася выстава галаграм “Паэзія музейных каштоўнасцей”, якая прадэманструе самае цікавае са збору Міншчыны: 28 рарытэтаў прадставіць побач з іх аб’ёмнымі выявамі.

Знаўду музыкальнага мастацтва запрашаюць у канцэртную залу Палаца культуры на творчы вечар кампазітара Алена Елісеева. Месцам прызначэння будзе і цэнтральная вуліца Праўдзкіх. На пляцоўцы лічкінаватара “Радзіма” прэзентуюць экспазіцыю “Міншчына — сэрца Беларусі”. У межах праекта разгорнуцца інтэрактыўныя зоны, якія распаўсюдзяць пра сталічны рэгіён. Побач

пройдуць выступленні паводле творчай класікаў беларускай літаратуры ад народных тэатраў.

Сярод традыцыйных і чаканых мерапрыемстваў — “Горад майстроў”, куды рамеснікі з розных куткоў Беларусі прывяжуць найлепшыя работы. Сёлета на кірмаш упершыню завітаюць госці з дэвіці рэгіёнаў Расійскай Федэрацыі і прадставіць канцэртныя праграмы, цікавыя сувеніры.

Заўважнай падзеяй будзе адкрыццё мемарыяльнай дошкі ў гонар Міхаіла Фінберга — сапраўднага бацькі фестывалю.

У праграму свята ўключаны таксама шэраг новых масавых бясplatных імпрэз на Цэнтральнай плошчы горада, сярод якіх — вачэрні паказ легендарнай кінастужкі “Белыя росы” пад адрывам небом і моладзевы дэкарацыя.

Публічная будзе і цэнтральная вуліца Праўдзкіх. На пляцоўцы лічкінаватара “Радзіма” прэзентуюць экспазіцыю “Міншчына — сэрца Беларусі”. У межах праекта разгорнуцца інтэрактыўныя зоны, якія распаўсюдзяць пра сталічны рэгіён. Побач

Віктар ГАУРЫШ

Усе — у сад!

Затым, 24-га, адбудзецца “Сустрэча з класікай” і якую рыхтуе ансамбль салістаў “Класік-Авангард”. Усе пералічаныя калектывы — з Белдзяржфілармоніі.

Ліпень адкрыве Узорна-паказальны аркестр Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусі. За ім у спісе удзельнікаў летняга праекта — вачерны гурт “Камерата” і студыя танца Flamenco Dance.

Паслухаць “Залатую калектыву” Заслужанага калектыву Беларускага дзяржаўнага ансамбля “Песняры” можна будзе 22 ліпеня — імпрэза пачнецца а 18-й гадзіне. А 29-га парадзе гледаць стракаташо “Вішняя галаўнасць” ад Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы будучы праходзіць выступленні найлепшых творчых калектываў і выканаўцаў краіны.

музыкі, які рыхтуе аркестр і вачерная група паграічнай службы Рэспублікі Беларусі. Маладзёжны тэатр эстрады прадставіць “Песні ад душы” 12-га. Першы ў праграме апошняга месяца лета — выступленні Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага заслужанага харэаграфічнага ансамбля “Харошкі” і Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусі Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра імя М. Я. Фінберга.

Восень распачне “Музычны вечар з Вялікім тэатрам”. Апошняга падзея цыкла “Губэрнатарскі сал” адбудзецца 9 верасня; у выкананні Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра імя І. Янковіча Беларускай дзяржаўнай філармоніі прагучыць “Музыка кіно”.

На 5 жніўня запланаваны канцэрт папулярнай

Падчас акцыі “Вялікі тэатр — дзецям Беларусі”

Дзеці — у прыярытэце

На тыдні ў свеце адзначылі Міжнародны дзень абароны дзяцей.

У Беларусі яго традыцыйна спраўляюць шырока: падтрымка дзяцінства ў нашай дзяржаве — адзін з прыярытэтаў сацыяльнай палітыкі.

Восень і сёлета 1 чэрвеня разгарнуліся ўрачыстасці: рэспубліканскае свята “Дзяцінства мірнага краіны” ахапіла ўсе рэгіёны. Праграмы падтрымалі гарадскія паркі, кінатэатры, музеі, бібліятэкі, дамы культуры, клубы, іншыя пляцоўкі.

Тасіямі яскравых мерапрыемстваў сталі дзеці. Асабліва ўстава — юным грамадзянам, што апынуліся ў цяжкай жыццёвай абставінах, выдаткім вучоба, спорту і творчасці.

Так, Вялікі тэатр падтрымаў дзяцінства гледаючы цікавыя актыўнасці, мадэрныя фотазоны з рэжымам дзіцячых спектакляў, майстар-класы, светлявыя паказы.

У Палацы Рэспублікі Заслужанага калектыву Прэзідэнцкага аркестра Беларусі прадставіў канцэрт “Чароўныя мелодыі: ад «Саюзмульфілм» да «Дысней»”. Выступленне суправаджалася вядомымі анімацыйнымі стужкамі, якія дэманстраваліся на экране.

У Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны адбыўся квест “Бацьчы нябачнага фронту”. Тэатр юнага гледача прэзентаваў прэм’еру — казку-байку “Добрыя раўніцы, Званочкі”.

У Цэнтральным батанічным садзе маленькіх жыхароў і гасцей сталіцы чакала праграма “Падорым радзіце дзецям!” з зонамі творчасці і майстар-класамі. Мінскі запарак запрасіў на паіравае шоу з анімацыйнымі забавамі.

У Гродне зладзілі абласное свята “Гараленскі ЛітФэст”. Музей Якуба Коласа праектаваў фестываль дзіцячай кнігі “Міхасевы прыгоды”. Дзіцячы студыя ансамбля “Харошкі” парадвала гледачы справядлівым канцэртнам у Мінскім гарадскім палацы культуры.

А ў Клімавічах разгарнуўся міжнародны фестываль “Залатая пчола”. Свята дзіцячых творчасці прамоўжыцца да 4 чэрвеня.

Працяг тэмы — на стар. 7, 10

Дзмітрый Герасіменка

Як зрабіць з учарашняга школьніка высакласнага спецыяліста?

Кафедра гісторыка-культурнай спадчыны БДУКМ: навуковая дзейнасць, студэнцкія экскурсіі ды знаёмства з нюансамі музейнай справы

прыклад, выправавалі дадатковыя навыві экскурсійнай работы. З гэтай мэтай на кафедры дзейнічае экскурсійна-краязнаўчы гурток “Спазнай Беларусь”, удзельнікі якога распрацоўваюць пешаходныя экскурсійныя маршруты па Мінску, ладзяць тэматычныя і агляльныя экскурсіі падчас паездак па краіне. Да таго ж у межах гуртка альбавуюцца сустрэчы з супрацоўнікамі аічных музеяў, наведанне стацыянарных і часовых экспазіцый, дзе студэнты знаёмяцца з усімі нюансамі музейнай справы — ад методыкі правядзення экскурсіі да спосабаў захоўвання музейных артафактаў.

праводзяць шматлікія канферэнцыі), працягваюцца першыя навуковыя зацікаўленасці, якія з цягам часу могуць ператварыцца ў напісанне курсавой, дыпломнай і, магчыма, паэзіі, кандыдацкай работы.

— І адзі з падобных прыкладаў палітычнай зацікаўленасці — якраз цыпер перада мной.

— Так, я сам пачынаў са студэнцкіх публікацый, дарэчы, па зусім іншай тэме, чым мая абароненая кандыдацкая дысертацыя. Потым тагачасная загадчыца кафедры, доктар гістарычных навук, прафесар Марыя Бяспалая змагла зацікавіць мяне наступленнем у магістратуру, пасля якой я ўжо і сам задумаўся пра аспірантуру і напісанне кандыдацкай дысертацыі. У выніку цыпер не толькі ўзнаваляваў кафедру, але і з’яўляўся старшынёй Савета малалых вучоных, які працуе ў БДУКМ.

еша на 20-60% плата за навучанне, а некаторыя з такіх студэнтаў менавіта дзякуючы сваёй патрыятычнасці ў навуку змаглі перавесціся на бюджэтнае навучанне. Так што карысць ёсць не толькі маральная, але і матэрыяльная.

— Як журналіст, які цікавіцца рэгіянальнай сферай культуры, не магу не запытаць: ці супрацоўнічае кафедра з рэгіянальнымі музейнымі ўстановамі?

— Супрацоўніцтва ў навуковай галіне з рэгіянальнымі музеямі працягваецца ў першую чаргу ў сумесным правядзенні з кафедрай культуралогіі БДУКМ Тышкевіцкіх чытанняў, географія якіх дастаткова шырокая. Так, пачынаючы з 2007 года іх ладзілі як на базе ўніверсітэта, так і ў розных гарадах Беларусі. Акрамя таго, разам з рэгіянальнымі музеямі праводзіліся навукова-практычныя канферэнцыі і круглыя сталы.

— А ці вывучалі супрацоўнікі кафедры вопыт рэгіянальных музеяў?

— Так, зразумела, тым больш на кафедры цягам некалькіх гадоў распаўсюдвалася тема па ўключэнні сучаснай рэгіянальнай тэалягіі ў дзейнасць рэгіянальных музеяў Беларусі. Так што нашы выкладчыкі абавязаны і ў найноўшых музейных тэндэнцыях (спецыялісты ў гэтым кірунку Ірына Лупашка і Ала Нароўская), і ў найноўшых інфармацыйных тэхналогіях (выпускніца нашай аспірантуры, сакратар Рэспублі-

Аксіёму пра тое, што сярод устаноў культуры існуе значны попит на маладых спецыялістаў — як на бібліятэкараў, так і на музейшчыкаў, — падвергаў наш навуковы матэрыял прэзентацыю студэнтаў і магістрантаў факультэта інфармацыяна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Што ні кажа, а тры заўвагі на аднаго выпускніка — гэта не жарты! Таму сённяшняя гуртка з загадчыкам кафедры гісторыка-культурнай спадчыны БДУКМ, кандыдатам культуралогіі Дзмітрыем Герасіменкам — лагічны працяг узятых як на размеркаванні, так і пасля яго шматлікіх пытанняў.

— Дзмітрый Васільевіч, павяваўшы на размеркаванні выпускнікоў факультэта і ўз’яўніўшыся ў іх запатрабаванасці ў працадаўцаў, я падумаў: ці не варта павялічыць набор?

— Спраўды, нашы выпускнікі запатрабаваныя, некаторыя з іх, як ужо адзначалася на старонках “Культуры”, адрозныя пасля атрымання дыплома ўзначальваюць рэгіянальныя музейныя ўстановы. Разам з тым хачу адказаць сказаць, што конкурс на нашу спецыяльнасць хоць і існуе, але ўсё ж ён не настолькі высокі, каб, напрыклад, задумача пра павелічэнне набору адрозу ў два ці тры разы. Таму да нас ідуць мэтажнасць зацікаўленыя гісторыка-культурнай спадчынай малалыя дзеянні.

— Не памылоса, калі скажу, што вырастае з учарашняга школьніка, нават і апантанга гісторыя свай краіны, высакласнага спецыяліста не так проста.

— Безумоўна. Таму выкладчыкі кафедры з першых курсаў пачынаюць прапавяць наш тым, каб студэнты не толькі які мага больш даведаліся па навукальных прадметах, але і, на-

— Студэнцкія пешаходныя экскурсіі — гэта даволі цікава...

— Прычым цікава і самім студэнтам, і выкладчыкам. Бо студэнты вучацца распаўсюдзіць турыстычныя маршруты, палыманчы для гэтага значныя пласты навуковай літаратуры, атрымліваюць навука публічнае выступленне, што вельмі важна для будучых музейных спецыялістаў, ды ўвогуле пачынаюць разумець асноўныя прыпынкі арганізацыі і правядзення культурных акцый. Часам з такіх вольных студэнцкіх экскурсій у некаторых навукаўцаў з’яўляецца і гэта і да навуковай дзейнасці.

Студэнты кафедры падчас экскурсіі

— Ці падтрымліваюць на кафедры падобную нягду да навукаў?

— Пастаянна, пачынаючы з першых курсаў. Скажам, выкладчыкі кафедры практыкуюць правядзенне заняткаў са студэнтамі як на базе філіяла кафедры — Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы, так і на базе іншых музейных устаноў Мінска. Акрамя таго, вельмі шмат у гэтым плане дзе археалагічна-этнаграфічная практыка, што ладзіцца ў канцы першага курса пад патранажам Інстытута гісторыі НАН Беларусі (у форме раскопак на гарадзкіх старажытных музееў). А на другім курсе практыка ладзіцца на базе найбуйнейшых музейных устаноў сталіцы. Восць туд і з’яўляюцца першыя студэнцкія публікацыі (для гэтага па ўніверсітэце

карыстанне навуковага патроніяжа моладзі на карысць усюго беларускага грамадства. Ёсць, натуральна, і іншыя задачы, не менш важныя і актуальныя.

— Але які ў студэнты стыму займацца навукавай дзейнасцю? Ці працягваюць іх інакш, калі не будзе бонусы для гэтага?

— Падобная дзейнасць не толькі задавальняе студэнцкіх амбіцый, не толькі паказчык і статусу сярод адукацыйнікаў. Гэта і даволі карысна для іх як будучых спецыялістаў, калі яны вылучаюцца і дасягаюць нейкіх поспехаў на навуковай ніве. Да таго ж платнікам, якія маюць высокія дасягненні ў грамадскай і вучэбнай дзейнасці ды сур’ёзна займаюцца навукай, зніжа-

канска навукова-метадычнага савета па пытаннях музейнай справы Вераніка Сяброўковіч), і ў адметнасці краязнаўчых музеяў Беларусі (Іванна Бамбешка), ды шмат у чым ніч. Уп’яўнены, што кожны наш выкладчык можа расказаць пра сваю навуковую дзейнасць, свае зацікаўленасці і дасягненні вельмі цікава і займальна. У тым ліку — і для чытацую “Культуры”.

— У такім выпадку не развіваецца ні з вамі, ні з супрацоўнікамі кафедры, а будучы дзень гэтую публікацыю першай ластаўкай сроду многіх іншых. І дзякуй выклі вам за інтэр’ю!

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ
гісторыка-культурнай спадчыны БДУКМ

Фота з архіва кафедры гісторыка-культурнай спадчыны БДУКМ

Рэчыцкая дзіцячая школа мастацтваў Гомельскай вобласці

Маленькія радасці і вялікія поспехі дзіцячай школы мастацтваў

Галіна Куліца — намеснік дырэктара па выхавачай рабоце Рэчыцкай дзіцячай школы мастацтваў Гомельскай вобласці. Сюды прыйшла працаваць маладым спецыялістам пасля заканчэння страданага аддзялення БДУКМ у 2005 годзе. Ярка рад і была створана рэчыцкая ўстанова — шляхам раз’ярганасці і аб’яднання мясцовых музычных і мастацка школ. ДШМ атрымала ў падарунак ад горада новы цудоўны дом на цэнтральнай плошчы. Так пачаўся працоўны шлях Галіны Уладзіміраўны: разам са старэйшымі калегамі яна адмывала памяшканні пасля будоўлі. Рытываліа школу да ўрачыстага адкрыцця...

ПРАМАЯ ДАРОГА

Геранія паходзіць з дынастыі музыкантаў. Мама Галіны Куліцавай да гэтага часу працуе тут жа. А суразмоўца была і канцэртмайстрам, і мастацтвазнаўцай, і адукацыйнай электроннай музыкі. У 2012 годзе педагога прапавявалі пасадзі намесніца дырэктара. Апанлікі ініцыятывы, творчыя і арганізатарскія здольнасці.

Пераклі прафесійных кампетэнцый Галіна Уладзіміраўна істотна пашырыла ў Інстытуце сучасных ведаў на спецыяльнасці “Прадзюсар”. І сёння настайнікі уп’яўнена адчынае сябе ў крэсле кіраўніка аднаго з важных напрамкаў дзейнасці школы мастацтваў.

— Праца з дзецьмі — гэта сапраўднае задавальненне, — шчыра кажа геранія. — Так, часам бывае складана. Работа патрабуе пастаяннага пошуку і індывідуальнага падыходу. У той жа час, калі ты чалавек творчы, калі гарыш, усе выдаткі шматкроць табе вяртаюцца. Мая праца — добрая справа.

Сёння Рэчыцкая дзіцячая школа мастацтваў Гомельскай вобласці мае тры напрамкі дзейнасці: музычны, мастацкі і харэаграфічны. Таксама тут на пятай аснове вучаць мюзыш і танцам усіх ахвотнікаў. Усёго ў ўстанове праходзіць падрывоўка больш за 1200 асоб. Прытым што ў Рэчыцы, па апошніх звестках, жыўе каля 70 тыс. чалавек і, акрамя школы мастацтваў, працуюць звычайна музычныя.

КУЗНЯ ТАЛЕНТА

Штогод толькі з музычнага аддзялення мінімум пяць навукаўцаў паступаюць у профільныя каледжы Гомельскай вобласці, а таксама Мінска і Гродна. Гэта найлепшыя выпускнікі. На пытанне, ці ёсць сярод іх знамянікі, Галіна Уладзіміраўна адказвае уп’яўнена і без замінак.

— Вялома! У нас 25 чалавек заахвочваліся спецыяльным фондам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. 12 адзначаны прэміямі Камітэта абласнога выканаўчага камітэта па падтрымцы адоранай і таленавітай моладзі, 49 навукаўцаў — прэміямі Рэчыцкага райвыканкома па падтрымцы таленавітай моладзі.

У рэчыцкай школе вучыцца неаднаразовы ступендэнт Іўрыя Глушэн. Сёння ён сам ужо педагог. Працуе ў Гомельскім каледжы мастацтваў імя Скаладова. Сярод найлепшых выпускнікоў Алена Качанька — выкладчыца Мінскага каледжа мастацтваў, Софія Анціпава — пераможца конкурсу малых валацістаў фестывалю “Выток”.

Рэчыца заўсёды славілася спевакамі і мастакамі. За навукальны год 2022/2023 выхаванцы школы паўдзельнічалі ў 66 форумах міжнароднага, рэспубліканскага, абласнога і раённага ўзроўняў, заваявалі 347 узнагарод.

Дырэктар Рэчыцкай дзіцячай школы мастацтваў Людміла Васільевна Карнеева

Намеснік дырэктара па выхавачай рабоце Галіна Уладзіміраўна Куліца

Асобна варта сказаць аб выніках апераннаў харэаграфічнага аддзялення. За гэты навукальны год яны ўзялі ўдзел у 25 міжнародных і рэспубліканскіх танцавальных конкурсах, уладстоіліся больш за 120 узнагарод. А яшчэ ўпершыню выйшлі ў фінал албору на фестываль “Славянскі базар у Віцебску”.

У ОД МІРУ І СТВАРЭННЯ

Рэчыцкая дзіцячая школа мастацтваў — ініцыятар і арганізатар трох форумаў. Гэта Адкрыты абласны конкурс дзіцячай інструментальнай творчасці “Залатая гітара”, Адкрыты абласны валацны конкурс дзіцячай і юнацкай творчасці Vokal Fest, Мастацкі конкурс дзіцячай і юнацкай творчасці RechtsArt.

Апошні прысвечаны памяці мясцовага мастака і педагога Леаніда Абрамовіча. Падзея працягнецца з мая да кастрычніка. Сёлетня на спаборніцтва паступілі, як кажацца, больш за тысячу работ.

— Ступіна конкурс у тым, што школа малюе сваю малую радасць, адначасна павялічваючы і яе гістарыю, — расказвае Галіна Куліца. — Мы шчыльна супрацоўнічаем з нашым краязнаўчым музеем. І па выніках ладзім выставы. Так, найлепшыя работы мінугала года былі прадставлены сёлетня, 9 мая, у ўнікальнай экспазіцыі “Герой майго горада”. Яна дэманстравалася ў нас і ўва, і карысталася папулярнасцю. На выставе працы маленчкіх мастакоў суправаджаліся музейнымі фатаграфіямі ды інфармацыяй, хто і калі жыў у тым ці іншым будынку, у гонар якога героя і чаму названа тая ці іншая вуліца.

Такія конкурсы вырашаюць шэраг задач. Па словах Галіны Уладзіміраўны, самі дзеці дзякуючы падобным ініцыятывам пачынаюць разумець: калі хочаш атрымаць вынік, трэба патраціць час, сілы. Яшчэ апабоніцы ты вучаць беражліва адносіцца да ўсяго, што акружае чалавека. Удзельнікі даследуюць гісторыю аб’ектаў сваёй творчай цікавасці, іх сувязі з пэўнымі падзеямі ці людзьмі.

— У нас актыўна вядзецца выхавача-ідаэалагічная праца, — расказвае Галіна Куліца. — Пастаянна

ладзім канцэрты, тэматычныя выставы, розныя акцыі. Мы можам не проста сагатаваць куліцыскі паісы, а нешта зрабіць самі ды паказаць гэта людзям. Выхаванцы і творчыя калектывы устаноў (як педагогічны, так і навукаўцаў) рэгулярна задзейнічаны ў абласных мерапрыемствах. А ў родным горадзе без нас наогул ніводнае свята не абходзіцца. Асноўная мэта школы — паказаць, што заняці мастацтвам — гэта выдатна і весела. Трэба адзначыць, кіраўніцтва устаноў плённа супрацоўнічае з буйнымі гандлёвымі цэнтрамі. Іх у Рэчыцы два. Па словах намесніка дырэктара, у Дзень музыкі там ужо традыцыйна арганізуюцца фізіямішныя. Настаўнікі і навукаўцы школы мастацтваў рэгулярна “разарушаюць” гараджан, стараюцца прапавяць культуру ў масы.

ПРАБЛЕМЫ І РАШЭННІ

Паводле слоў гераніі, сёння асноўнай складанасцю для кіраўніцтва школы мастацтваў з’яўляецца пошук і прыцягненне сродкаў. Яны неабходны для фінансавання ўдзелу дзяцей у конкурсах і арганізацыі выязных выступленняў творчых калектываў. Яшчым гэтак пільнае было заўсёды. Для яго раішання залучаюць фундатараў, зацікаўляюць буйноў, імкнучыся зрабіць на канцэртнай дзейнасці. Рэгулярна падаюць заўвагі на ўзнагароджанне калектываў прэміямі Прэзідэнта і аб’яўчанкама.

Галіна Куліца кажа, што, калі творчы калектывы актыўна ўдзельнічае ў розных конкурсах і шмат выступае, падтрымка спецыяльнага фонду Прэзідэнта можа быць істотнай. Дзякуючы ёй, напрыклад, можна абнавіць сцэнічныя касцюмы ўсяма калектыву ці купіць бальны абутак на цолю школу. Таксама дапаможа міжнародныя гранты. Яны не такія буйныя, як прэзідэнцкія, але на іх можна часцей падаваць дакументы.

Цяпер рыхтуюцца дзве заўвагі Рэчыцкай дзіцячай школы мастацтваў Гомельскай вобласці на гранты. Жадаем поспехаў!

Віктар ГАУРЫШ
Фота Яўгена ГРАБЕНЬКА

Выстава дзіцячых работ

У яркае лета з балетам і “Севільскім цырульнікам”

Святкаваць — дык з прэміерамі! Літаральна тыдзень таму наш Вялікі тэатр адзначыў 90-годдзе, а 6—7 чэрвеня тут прэзэнтуюць новую пастаноўку — оперу “Севільскі цырульнік”, 8-га ж пачнецца фестываль “Балетнае лета ў Вялікім”.

Падчас прэмыеры касцюмаў да спектакля “Севільскі цырульнік”

Сцэна з балета “Дон Кіхот”

Сцэна з балета “Жызэль”

“Севільскі цырульнік” Джакавіна Расіні папулярны ва ўсім свеце. У нас твор таксама, можна сказаць, практычна не сыходзіць са сцэны, хіба з невялікімі “антрактамі” між новымі версіямі. Звярталіся да гэтай оперы і да афіцыйнага адкрыцця тэатра ў 1933-м, і пасля, зрабіўшы ў розныя гады з дзясятка розных пастаноўкаў. Былі на нашай сцэне і гастрольныя паказы — у тым ліку ў рамках Мінскага міжнароднага Календарнага опернага фестывалю.

Ціперашняя прэміера будзе асаблівай. Па-першае, гэтае ўвасабленне італьянскай класікі ўскладзена на італьянскую пастаноўачную каманду — рэжысёра Альда Тарабелу і мастака Эрніка Музеніча. Малыды беларускі дырыжор Уладзімір Авадок — таксама, лічыце, з італьянскім асцяліваннем: вострагаду таму ён перамог у конкурсных адборы і стаў студэнтам і асістэнтам сусветна вядомага майстра Рыкарда Муці ў Італьянскай опернай акадэміі, прызначыўся да тамгайтнага спектакля “Фальстаф” па Вердзі, а праз два гады быў прызначаны дырыжорам-пастаноўшчыкам фестывалю ў Равене (Італія).

Другая асаблівасць оперы ў тым, што для яе наш тэатр яшчэ ўзімку аб’явіў кастынг — і сярод выканаўцаў цэнтральных партый мы ўбачым новых артыстаў. Да прыкладу, маладых расійскіх салістаў Святану Кошуню, якая паўстане ў ролі прыгажуні Разыны, і Аляксея Макшанцава — у вобразе нейгаймоўнага Фігара. Магчыма, у хуткім часе творчы папоўніць нашу трупу.

Па-трэцяе, Разыну будуць спяваць уладальніцы розных па тэмбры галасоў — Фігара ў спіналіны. Невыпадкова ліст да каханка дзіўнага рыхтуе яшчэ да прыходу цырульніка, што выступае пасярэднікам,

а той, небарака, доўга “ўгаворвае” яе адгукнуцца. Таму глядзец новы спектакль трэба будзе — дакладна некалькі разоў: параўноўваць — гэта ж так цікава! А вось нашы артысты балета опернай прэміеры не ўбачыць: яшчэ 25 мая, акурат у дзень тэатральнага імянін, адзначаных у Вялікім легендарнай “Кармэн”, творцы паказвалі “Ганну Карзіну” ў Іашкар-Але, у Марыйскім дзяржаўным тэатры оперы і балета імя Эрніка Сапаева. Адуль з гэтым спектаклем рушыў у Казань, у Татарскі акадэмічны дзяржаўны тэатр оперы і балета імя Мусы Джаліла, на XXVI Міжнародны фестываль класічнага балета імя Рудольфа Нурзіева, потым — ва Уфу, у Башкірскі дзяржаўны тэатр оперы і балета. Учора апынуўся ў Чэльвінску, у тэатры імя Міхаіла Глінкі, на XIV Міжнародным фестывалі “У

гонар Кашырыны Максімавай”, дзе пакажуць “Лебядзінае возера”. Нарэшце, 8 чэрвеня, калі пачнецца “Балетнае лета”, артысты будуць у Цюменскай філармоніі — зноў з “Ганнай Карзінай”. А ў гэты час “Балетнае лета ў Вялікім” адкрыецца гастрольнымі спектаклямі Варонежскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета: 8-га ў нас прэзэнтуюць сапраўдны дэбютшы — пастаноўку “Гандляр пацымкі” паводле аднайменнага рамана расійскага пісьменніка і навукаўца Уладзіміра Дабросоцака, 9-га — “Арлекінаду” і “Кармэн” (абедзве гэтыя назвы пазначаны краснамоўным падаткам — NEW). Мы ўбачым не класічны балет Пятра на музыку Дрыга не оперу Бізэ, а сучасны пластычна-танцавальны тэатр оперы і балета, у творчым кіраванні ў Чэльвінску, у тэатры імя Міхаіла Глінкі, на XIV Міжнародным фестывалі “У

гонар Кашырыны Максімавай”, дзе пакажуць “Лебядзінае возера”. Нарэшце, 8 чэрвеня, калі пачнецца “Балетнае лета”, артысты будуць у Цюменскай філармоніі — зноў з “Ганнай Карзінай”. А ў гэты час “Балетнае лета ў Вялікім” адкрыецца гастрольнымі спектаклямі Варонежскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета: 8-га ў нас прэзэнтуюць сапраўдны дэбютшы — пастаноўку “Гандляр пацымкі” паводле аднайменнага рамана расійскага пісьменніка і навукаўца Уладзіміра Дабросоцака, 9-га — “Арлекінаду” і “Кармэн” (абедзве гэтыя назвы пазначаны краснамоўным падаткам — NEW). Мы ўбачым не класічны балет Пятра на музыку Дрыга не оперу Бізэ, а сучасны пластычна-танцавальны тэатр оперы і балета, у творчым кіраванні ў Чэльвінску, у тэатры імя Міхаіла Глінкі, на XIV Міжнародным фестывалі “У

гонар Кашырыны Максімавай”, дзе пакажуць “Лебядзінае возера”, “Дон Кіхота”, “Жызэль”. Усе гэтыя спектаклі пройдуць з удзелам запрошаных зорак пеціярбургскага Марыйскага тэатра, Башкірскага тэатра оперы і балета ды нават Дзяржаўнага балета Берліна. Наступныя два фестывальныя дні, 10 і 11 чэрвеня, аддзелены спектаклямі Башкірскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Нам прапануюць “Пяную кветачку”, пастаўленаю народным артыстам Расіі, мастацкім кіраванком і глаўным балетмайстрам тэатра “Крамлёўскі балет” Андрэем Пітровым (дарчы, ён жа робіць і “Гандляр пацымкаў” у Варонежскі), і саветскую класіку — “Легенду пра каханне” Арыфа Мелікава з харэаграфіяй Юрыя Грыгаравіча. З 13 чэрвеня балетная трупка Валікага, крыху адпачнуўшы пасля насычаных

Надзея БУЦІЦВІЧ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ,
Таццяны БЕРВІНАЙ

СТУЖКА ЖЫЦЦЯ

Апалінарый Гараўскі 1833—1900 гг.

Мастак, педагог, майстар пейзажа і партрэта.

1833 г.
Нарадзіўся 30 студзеня ў іждарскай шляхецкай сям’і ў вёсцы Уборы былога Іўмеўскага павета Мінскай губері (цяпер Берасцейскі раён Мінскай вобласці).

1850—1954 гг.
Прыходзіць падрыхтоўку ў Імператарскай Акадэміі мастацтваў, навінамі занеці ў М. М. Баратынскім, Ф. А. Бруні і адраджае ў сабе адольнасць выбітнага пейзажыста і партрэта.

“Пупальніца”, 1858 г., Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

У гэты ж перыяд творы аналізіс з дэмаі памаўніка Міхаіла Бенау Александравіча. У сьмт з’явілася тры дзіўчынкі.

1855—1860 гг.

Ва выпуску ізданні Гараўскі атрымаў спінцію на ўдасканаленне прафесійнага майстэрства за мяжой, аднак пайшоў бязвылучэнна толькі праз тры гады. Афар праходзіць падрыхтоўку ў навукальных установах у Іжме, Дзюсдорфе, Рыме, Парыжы і стварыўшы ў вядомым еўрапейскім творцаў, сярэд якіх — Андрас Аленбах і Александр Канал.

“Замак”, 1869 г., харэаграфічная калекцыя Белгазартымака

Сьмт Гараўскі налічваў шчыра братоў, двое з якіх — Гектар і Карп — сталі ваяваць, а трое — мастакі: Івант Гараўскі — старэйшы брат, таварыш памаўніцкай і Імператарскай Акадэміі мастацтваў. Пра яго поспехі сведчаць атрыманне медалі, а пра густ — факт, што Івант, як і Апалінарый, дэмаіраў Трашчынку ў абраныя дзіўчынкі. Гітэры Гараўскі — выдатны брат, быў таленавітым амавірастам.

1865—1865 гг.

Выкладае малады ў Пецярбургскім малявальнай школе пра Таварыстве закончаны мастацтваў, а ўлетку вертаецца на радзіму ва Уборы, дзе працуе над палотнамі. Багата вандруе, у тым ліку і па беларускім Палессю. Па наіраўленні ізданні ў 1869 м на тры гады адправіўся ў падарожжа па Украіне і Беларусі “для завяршэння сваёй адукацыі... і стварэння маршэн з нараджэння пошты”. Мастак робіць эцэсе, замалюні, надыні, збірае малярыі.

1865—1869 гг.

Апошні гады Апалінарый жаў і купілінае ліку ў 1866 м майстэру Крысціана, што на 135 км ад Пецярбурга. Афар завоўваў творчыю актывнасць, падарожжы на Сібіры.

“Старая, мая моладзі” (1857) — адна з найліпшых партрэтаў майстэра, які на яго асабістым меркаванні, як і па меркаванні крытыкаў, у чыраванні, гітэру работу востра ацэніў Іван Рачын. Палітома з’яваўся ў зборы Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі.

“Вясновы пейзаж”, 1855 г., Сьцірдыльскі краіны музей вышэйшага мастацтваў

1900 г.

Ратроўна пайшоў з жонкай 10 красавіка ў Санкт-Пецярбург. Паслявамы на выбароўскі рымска каталіцкай мошкіца. Творца было 67 гадоў.

“Пейзаж з ракой і дарогай”, 1853 г., Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

Магілёўская дзіцячая бібліятэка — 75 гадоў. Яна адна з найстарэйшых у краіне.

Шпацыр на фоне Пушкіна

Магілёўская дзіцячая бібліятэка — флагман навацый

Гэтая ўстанова знаходзіцца на Пушкінскім праспекце, дзе ўсталяваны помнік вялікаму паэту. Яна таксама нісць імя літаратара. У рэспубліканскім конкурсе "Бібліятэка — асродак нацыянальнай культуры" згаданая скарбінка заняла першае месца за навацый і галіне бібліятэчнай справы. Месца тут таксама адыграў пазнаўчы ролю.

Установу наведваюць дзеці і дарослыя чытачы. Самую сталому — за 90. Самую маладому — 2,5 года.

Найбольш папулярнае выданне, якое пастаняна на руках, — кніжкія серыя пра Гары Потэра.

ЯК СЕМ КНІЖАК НАБЫЛІ ЭЛЕКТРОННЫ ФАРМАТ

Інакш кажучы, прывяжа да аўтара "Яўгена Анегіна" (цудоўны пераклад твора зрабіў наш Аркадзь Куляшоў) — не выдалковы због абстаінаў, а прадэманстрацыя заканамернасць класік двойчы пабываў у Магілёве. Задачыментаваны ўспамінаў пра першы выток мяна. Яго паэт згадае ў творы. Таму прастора для краязнаўчых даследаванняў — самая шырокая. І вы, напэўна, загадаліся, што ўшанавана дзіцячая бібліятэка менавіта за краязнаўства і за новыя да яго палыходы.

Першы раз Пушкін зваіваў у Магілёў, калі ехаў з Пелібарта ў Кішынёў на высеку (1820). Прайшоў чатыры гады, творца вяртаецца праз беларускі горад у Міхаліўскае. Сведчанні таго захаваліся. Звесткі па крупінках збіраліся навукоўцамі, краязнаўцамі, бібліятэкарамі. (Да слова, аднаго з магілёўскіх краязнаўцаў зваў Ігар Пушкін. На жаль, не сваяк.) Усе гэтыя іпастасі без адрыву ад асноўнай працы сумясцілі работнікі кніжнай скарбінкі. Ініцыятар праекта — загадчык інфармацыйна-сэрвіснага сектара аддзялення бібліятэкі імя Пушкіна Ірына Баранав. Вось як яна патлумачыла сутнасць навацый:

— Мы, бібліятэкары, займаемся краязнаўствам даўно. Падрыхтавалі сем кніг, шэсць з іх зрабілі "самвыдам". Адна, пра абарону горада падчас Вялікай

Самы актыўны чытач — вучанца 6 "В" класа сярэдняй школы № 41 Вера Канстанцінава. Яна вельмі ўдзячная бібліятэцы за магчымасць карыстацца любімымі выданнямі.

Айчынай вайны, пачынаў свет пры дапамозе спонсара. Серыя згаданых кніг, натуральна, звернута да юнага чытача. А навацый у тым, што выданыя гэтыя мы перавялі ў электронны фармат. Дзеці цудоўна арыентаваны ў Сеціве, наша праца называецца запатрабаваная...

ГУЛЬНЯ? НАВУЧАННЕ!

Калі казаць дакладна, дык і гульня, і навучанне. Электронная краязнаўчая база, як сьвідрае Ірына Леанідаўна, мае не толькі стапая раздзелы, але і часткі, прысвечаныя гульням. Кожны кэст навукавы. Кожны выключна цікавы, бо падрыхтаваны неаб'якавымі спецыялістамі.

Першая гульня насычана пытаннямі па гісторыі Магілёва. Чаму Стэфан Баторый даў гораду магдэбургскія права? Дзе знаходзіўся імператарскі замак? Чаму аб'явілі канцамаўскі будынак падобны на мінскі Дом урада? Дзе ў Магілёве знаходзіцца Браўвей і Арбат? Ці існавала магіла льва? Адказы маюць варыянты. А сам праект не толькі доўгатэрміновы. Ён — бясконы, бо пастаняна ўдасканальваецца і дапаўняецца новымі звесткамі.

Хтосьці скажа: "Роля бібліятэкараў у развіцці краязнаўчай справы зразумелая. А што пры гэтым робіць дзеці?" Іспытанымі сузэральнікамі іх нік не назавеш. Яны — актыўныя ўдзельнікі літаратурна ўсёх бібліятэчных мерапрыемстваў. Гэта дапамагае хлопчыкам і дзяўчынкам добра арыентавацца ў школьнай дысцыпліне "Мал Радзіма — Беларусь". Менавіта юныя чытачы стварылі явяленчы тэатр чытаў — незвычайнае такога явячэ нашы праект захапіліся. Тое сёння. Што чаканне гэтых дзяўчак, вядоўць толькі бібліятэкары, якія выбудоўваюць гнуткую праектную паітку. Яе асноўны прыныш — каб усім было цікава.

Я Ё ГЭТЫМ ГОРАДЗЕ ЖЫВУ

Другі кэст запрашае на віртуальны шпацыр па Магілёве. Згадаю спачатку сваю "аналагавую" прагулку. Шукаю Магілёўскі райвыканкам. Нейкая жывая кабета аж спыняецца: "Навошта вам той райвыканкам! Вось дом, дзе жыў Бора Майсез!" Ну дык яна мне ані не завіва. У Магілёве прошыма больш захапляльных знакаматасцей.

Падчас бібліятэчнага "электроннага" шпацыру можна пабачыць дом, дзе нарадзіўся, скажам, Ота Шміт — савецкі матэматык, географ, геафізік, астраном, арганізатар кнігавыдання і рэформы сістэмы выданняў і даследчык Паміра і Поўначы, цікавы, нестандартны і вельмі ўплывоў чалавек. У 1930-х гадах магілёўцы маглі стаць шмітаўцамі. Слава палярнікаў-чалоскінцаў была тады наймавернай. Прапаўнаў паэта Андрэя Александровіча перайменаваў горад жыхары падтрымалі. На вярхах пачыні спынілі, бо прозвішча ў знакамітага земляка занадта ўжо нямецка. Абласны цэнтр застаўся Магілёвам. І гэта толькі адна старонка слаўнай гарадской гісторыі...

ЗАМЕСТ ЗАКАНЧЭННЯ

Згадаю сваё дзяцінства. Пярэднядзёных выданняў для юных чытачоў было больш чым дастаткова: газеты савезыя і рэспубліканскія, ці не з дзясятка часопісаў. Сёння, мякка кажучы, сітуацыя крыху іншая. Так што супрацоўнікі дзіцячай бібліятэкі робяць у Магілёве выключна важную справу. Праект развіваецца і застаецца адным з самых запатрабаваных срод карыстальнікаў.

Яўген РАГІН
На фота: юныя чытачы і краязнаўца з Магілёва

Родная, таямнічая, касмічная

Ва ўсе часы традыцыі былі неад'емнай часткай культуры любага народа. Іх захаванне і пмажненне ляжалі ў аснове развіцця грамадства. Такім чынам забяспечвалася пераемнасць, бесперапынная перадача вопыту ад старэйшага пакалення малодшаму. Якія элементы нацыянальнай культуры беларусы лічаць найбольш важнымі і папулярнымі?

ЛАРЫСА, маркеталаг.

НІНА, фларыст.

ДАНІЛ, перакладчык.

— Мне цікава народныя строі і нацыянальныя стравы, якія аллюстроўваюць гісторыю і культуру Беларусі. Захаванне такіх страв і касмоў дапамагае перадаць традыцыі наступным пакаленням. Кухня нашага краі развівалася стагоддзямі. Кулінарныя традыцыі беларусаў — гэта прастасць народных рэцэптаў і вытанчанасць страв для гурманаў, разнастайнае выкарыстанне мясцовых прадуктаў, незвычайныя спосабы прыгатавання. Старадаўныя рэцэпты захаваліся да сёння, і цікаваць да іх срод гэтых краіны расе. У рэстаранах з нацыянальным коларытам вам прапануюць не толькі народную кухню, але і стравы, якія падаліся ў рэзідэнцыях беларускіх магнатаў.

Нацыянальнае адзенне — гэта мова культуры. Гледзячы на традыцыйнае касцюма, можна вывучаць гісторыю народа, быццёвы разгарнуць іх падручнік: дзе жыў, чым займаўся, з кім ваяваў, з кім сьбіраваў. І хопь першыя згадкі беларускага нацыянальнага строю з'явіліся шмат стагоддзяў таму, некаторыя яго элементы арганічна ўпісваюцца ў сучасную моду.

— Лічу, што важна захаваць непарывную сувязь паміж мовай і культурай. Яны аднаго людзей і дапамагаюць лепш разумець нашу гісторыю. Я ўсёй душой люблю народную музыку і танцы — адметныя і запамінальныя. Ці можа музыка прадкаў гучаць актуальна і быць цікавай для моладзі? На гэты пытанне ўжо шмат гадоў шукаюць адказы адмыслоўцы, якія збіраюць аўтэнтычныя беларускія песні і робяць на іх аснове абсалютна новы прадукт, запатрабаваны не толькі ў бубль з вёсак. Аўтары даюць жыццё ўнікальным творам, захоўваючы архаіку народных песень. У большасці з іх ёсць пэўная функцыя, вельмі патаемная, касмічная. А нежаданне цікавіцца сваёй культурай, і ў прыватнасці фольклорам, — адна з галоўных памылак.

— На мой погляд, беларуская нацыянальная культура досыць папулярная срод суайчыннікаў. Асноўным яе элементам з'яўляюцца народныя звычай. За гады незалежнасці наша сучасная краіна ўтварае ішла наперад, захоўваючы традыцыі. Старадаўныя беларускія абрады — асобная частка спадчыны. Яны аллюстроўваюць гісторыю, побыт і дух прашчараў. Нашы продкі верлі: у працы і штодзённым жыцці чалавека суправаджаюць звышнатуральныя сілы. А залюбыць іі адолець таімаінае зло можна дзякуючы рытуалам. "Трамніцы", "Туканне вясны", "Вялікзень", "Купалле", "Разліць" называюць народныя святковыя абрады разгарнуць са сёння. І вельмі прыемна назвацца такіх мерапрыемстваў сёння, убачыць на свае вочы, як гэта адбываецца. Мне б хацелася вылучыць яшчэ адну цікавую рысу беларускай культуры — беражлівы адносіны да наваколі і традыцыйна ашчаднае выкарыстання прыродных рэсурсаў.

ЮЛІЯ, настаўніца.

— Наш свет увесь час перажывае змены. На месца адных нормаў і прынышаў прыходзяць іншыя. Але цяпер усё часцей можна пачуць аб неабходнасці выкарыстаць патрабаванне, захоўваючы устойлівы каштоўнасці і пажываць звычай прадукаў. Аднак ёсць дастаткова колькасць людзей, якія не жадаюцца пацям прытрымлівацца сваіх каранёў, жадаюць услаўна арменіцы, больш характэрныя для сучаснага свету. Чаму сёння забываюцца традыцыі? Не вартэ гэтага дапускаць, бо з імі знікнуць і нацыянальныя рысы народа. Калі краіна згубіць культуру, у аснове якой ляжаць звычай прашчараў, людзі стануць пераймаць чужыя традыцыі. А гэта можа прывесці да страты нацыянальнай самабытнасці. Няма сэнсу адмаўляцца ад спадчыны палярэдніх пакаленняў, а потым спрабаваць яе аднавіць. Наймаць лепш шанаваць і берачы тое, што здыбта за мноства стагоддзяў.

Што да нацыянальнай культуры, мяне найбольш прыцягвае наша роднае беларускае слова, якому ў старэйшых класах школы я надавала значную увагу. На маю думку, мова — гэта той элемент, які можа развіваць пачуццё прыналежнасці да краіны, этнасу і добра ўплываць на нацыянальную самаідэнтыфікацыю, асабліва ў розных рэгіёнах Башчаруччыны.

Ганна САКАЛОВА

І ў чарніцы, і ў бульбу

Галіна Фалей

Рэспубліканскі фестываль-кірмаш "Вясновы букет" разгарнуўся сёння ў Мінску. Адно з самых любімых свят беларускіх умельцаў. Яго чакаюць, да яго імкнуча трапіць рукадзельнікі з усіх рэгіёнаў краіны. Срод заўсёднай маштабнай падзеі традыцыйнай культуры і наша герайна — майстар лозаплацення Галіна Фалей.

Сакрэтамі справы Галіна Генадзеўна дзеліцца з ахвотай, пачынаючы майстар-клас з гісторыі, якая сыходзіць каранямі ў каменны век: "Пляценне з лазы — адно з нешматлікіх раместваў, што практычна не змянілася да нашага часу. Найстарэйшымі пляценымі рэчамі лічацца два крэслы з грабніцы Тутанхамона (1351—1342 гг. да н. э.), якія вылатна захаваліся. Сёння лозаплаценне разглядаецца як від дэкарацыйна-прыкладнага мастацтва. Запрашаю да яго далучыцца."

Разгледзім некалькіх вырабаў, што аб'яўняюць прастасе пляценне і аброч. У прыватнасці, гэта традыцыйны пірэньны кошчык-міска з палос

каштана (здымак 1). Абруч і рабро-апора злучаны крывым з дапамогай стужкі. Кожы больш парабраў, тым пасудзіна машейшая. Пляценне вядзецца з абодвух бакоў да сярэдзіны.

На здымку 2 — кошчык, характэрны для Расіі. Да авальнага іі акруглага абруча падвешваюцца апоры. Пляценне ўзмацняецца вярвоўкамі, вядзецца зверху, заканчваецца донам. Гэта ёмка і трымае пасудзіны пад гародніну, грыбы.

А вось кошчык усечаны (здымак 3). Палоска цяжка прыляпілася да сцяны. Выраб падвешваецца на івочок.

На здымку 4 — кошчык, створаны на аснове аднаго абруча.

На пятым — двухабручовы. Ён займае адмет-

нае месца ў маім жыцці: жаданне зразумець тэхналогію і самі зрабіць такую роч калейкі прывяло мяне ў гурток лозаплацення.

А шосты кошчык вядоўць у кожнай беларускай сям'і. З ім — у чарніцы, грыбы, і няма зручнасця, калі збіраецца ўраджаі бульбы, морквы! Сплененыя з неакораната дуба, каранёў яго пасудзіна — больш трымае. Вытанчаны кошчык са стужкі-плету з аплетенай ручкай зойме годнае месца на кухні ў любой гаспадыні.

Магчымасці майстроў лозаплацення не абмяжоўваюцца толькі кошчыкамі. Каб вырабіць дзіўныя рачы, спатрэбяцца спецыяльныя шабланы. І, натуральна, жаданне ствараць."

“Арт-Мінск 2023”

Пачаткоўцы і класікі ў адной каляіне

Афармленне выстаў у Палацы мастацтва становіцца больш салідным. З нядаўняга часу прозівыя аўтары пазначаюцца не толькі на маленькіх тэтыкетках, прачытаць якія можна адно нахіліўшыся, але і прыгожымі палітарамі на сцяне па-над працамі. Для мастакоў такая пашана зусім нялішняя. Асабліва калі ўдільчыць, што львіная доля імянаў удзельнікаў сёлетага фесту “Арт-Мінск” пакуль мала каму вядома.

Зоя Літвінава. “Знакі Сафі”

ПРЫКЛАД ДЛЯ МАЛАДЫХ

Не ведаю, колькі гадоў мае наймаладзейшы ўдзельнік сёлетага “Арт-Мінска”, але падразаю, што гэта яшчэ студэнт, і такіх там няма. Найстарэйшая, гэзна, Зоя Літвінава, якой у лістападзе споўнілася 85. Спраўдны класік, жыць ва ўсіх сэнсах слова! Яе зусім свежыя творы ўражаюць эмацыйнай насычанасцю, транспанасю ліній і колераў, той унутранай грунтоўнасцю, якой ўладсціва толькі чалавеку з вялікім духоўным досведам і пры гэтым незамаўленым вокам.

Не пакідае абьякавай і новая карціна яшчэ аднаго класіка — Валіянціна Губарова. Немаўды мужчына захапіла дэманстратэры жончы кравіцкі, які адкрываецца з глыбока панэльнага свету папаліць. Яшчэ навалята гэта самага дэлікатнага заступніка такіх ж бескарысных панькамі. І ніколі не вызначыць, чаго ў гэтым творы болей: сумнай іроніі або чуждыя эмпатыі. Урашце, узнікае правакандыйнае пытанне: чаму людзям зарабона бацьчы прыжосць і веліч там, дзе па вызначэнні яе нібыта быць не павінна?

Надоўга спыняюцца і каля новых графічных аркушаў Валерыя Славука, які прапануе чарговую абойму персанажы і сюжэтаў свайго ўласнага бестырыя. Ён зусім не страшны, бо створаны з дошпапам, з мудрай умешкай. Гэтыя невялікія працы можна “раздзяліць” да бяскончасці — або проста дзівацца фантазіі майстра.

Па ўсім відаць, што мэтры няспешна рушаць свайкі каляінай, пратранай дзесяцігоддзі таму. Іх не магліць з боку ў бок, але пры гэтым яны ўмудраюцца на паўтарачка. Без сумневу, добры прыклад для маладых суседзяў на выхаванне.

ГУЛЬНІ З ПУБЛІКАЙ

Па ўсім відаць, што мэтры няспешна рушаць свайкі каляінай, пратранай дзесяцігоддзі таму. Іх не магліць з боку ў бок, але пры гэтым яны ўмудраюцца на паўтарачка. Без сумневу, добры прыклад для маладых суседзяў на выхаванне.

Наогул, адгатаць узрост удзельніка фесту па яго творы часткова немагчыма: няма такіх выразных прыкметаў, якія вызначалі бы генэратыўнае прынадлежнасць. Моладзь не толькі не імкнецца сфэрдыцца за кошт алмаўлення сваіх настаўнікаў, але таксама і не ўступае ў канфрантацыю або хаця б нават палеміку з імі.

Магчыма, некаторыя з 240 імянаў удзельнікаў фесту былі так “прыўзнятыя” трохі авансам. Ды нічога страшнага тут няма — абы не наадварот. Хочацца верыць, гэты перспектывыя інвестыцыі.

Валіянцін Губаров. “Які чудовыя гэты свет, паглядзі”

Богу, калі ты ў Яго верыш, ці то непасрэдна чалавеку, якога ты пакрыўдзіў. Зрэшты, інтэрактыўны жанр ужо мае ў нас сваіх прыхільнікаў, і яны не расчароўваюць. Гэтым разам было прапанавана кожнаму ахвочаму праз капірку абвесці нейкі малюнак у глянцывым часопісе, пакінуўшы свой (?) след на выставе. І адначасова стаўшы часткаю сашыяльнага чала, якое тымі вобразамі з часопісў шмат у чым і сілкуецца. Правакацыйнасць твора ў тым, што ён не змагаецца з гэткай дэлікатнай дуалізацыяй — як зазвычай прынята, — але ўспрымае яе як далжэнасць: “...поўная індывідуальнасць — гэта ілюзія. Чалавек набірае шпраз інтэліфікацыі з тагавата спісу нававольнага свету”.

ВЫХАД ЗА МЕЖЫ

“Новым медыя” на сёлетнім “Арт-Мінску” прысвечана цэлая зала, і псеўданімы аўтараў там можна зблытаць з назвамі нейрасетак (які часам і творы). Аднак кулы больш папулярныя срод айтчных мастакоў прапануюць застацца стары творы жывапісу. У той жа час многія аўтары (прычым самых розных пакаленняў) шукаюць спосабы пашырыць яго рамкі — кожны па-свойму.

Хтосьці ўпэўнена знаходзіць пазнавальны стыль, “выходзіць” з твора амаль у літаральным сэнсе слова — дакладней, геранія карціны ўяе ўважодзіць, паклаючы сляды не толькі на сцяне, але і на паллозе. Хтосьці наогул адмовіўся ад фарб ды абклеіў палатно васьмёскім лісцем і сапраўднымі жалезнымі ключамі, якія, напэўна, нехта згубіў. Побач твор, што ў адным палючы ветру сплалучае

магчымы традыцыйнай культуры з брутальнымі “гэгамі” графічкіцаў, поруч — мазаічны партрэт з накрыва ад фарбавы. Часам жывапісцы дзівяць неверагоднымі сюжэтамі, накітагт каханія вадалаза і рукалікі на даху дзевяціпавароўка, які жыве сваім мірным жыццём на марскім дне. Але часцей мастакоў вабціць фактура, і, прапуючы ўбачанае сэнсы там, дзе, здаецца, і шукаць няма чаго. Да прыкладу, жалезныя дзверы, што відлуць дуалізацыяй — як зазвычай прынята, — але ўспрымае яе як далжэнасць: “...поўная індывідуальнасць — гэта ілюзія. Чалавек набірае шпраз інтэліфікацыі з тагавата спісу нававольнага свету”.

АДВАРТНЫЯ ПРЫКЛАДЫ

Магчыма, нехта папакраке сучасных мастакоў у тым, што яны абходзіць увагай “вясікі гэты” Але ў фестывальнай экспазіцыі ёсць і адвартныя прыклады. Усевалад Швайба, які звычайна выкарыстоўвае сваю выкашталеную тэхніку малявання і тонкую вобразнасць для стварэння міфалагічных або энгіматычных сюжэтаў, гэтым разам звярнуўся да гэтых кулы больш для нас зразумелай — Хатні. Немаўды, нібы спавыты ў абвугленых галавешкі, — гэта вобраз кранальны, ладанчыны і, наогул, неабанальны. Гледзчы, якія чакаюць ад “Арт-Мінска” кроку наперад, немінуча расчароўваюцца. Зрэшты, большасць удзельнікаў, палобна, такіх амбытных прэзэнтці не мае. Замест скаронія невядомых вышынь ім кулы больш ласпадобы прыемны шпашыр па звыклых вокліцах. Што, у прыныцце, таксама някетска.

Ілья СВІРІН

Галоўны дэтэктывы дует Холмса і Ватсона ў Шахназаравы ў сабляблессі ў Станіслаўскім і Гіляроўскім. Прычым роля легендарнага сышчыка дастаецца акраза Станіслаўскаму.

Разважачы над назвай фільма, некаторыя гледзчы не адшукалі нікага намёку на экранную гісторыю, толькі адсылкі да твораў, пакладзеных ў аснову сцэнарыя.

Аднак назва ўсё ж такі нясе след сімвалізму і калі з “Хітроўкай” усё зразумела, то “Знак чатырох” можа сведчыць як галоўных дзейных асоб, так і найважнейшых сюжэтных папартуаў, якія набліжаюць герою да рэалізацыі.

Здымачны працэс

Міхаіл Паранчанка ў ролі Гіляроўскага разам з Яўгеніем Стынькіным у вобразе капітана паліцыі

Канстанцін Крукаў у ролі Станіслаўскага

“Хітроўка. Знак чатырох”: метад Станіслаўскага супраць прыёмаў Холмса

На шырокія экраны выйшла стужка Карэна Шахназаравы “Хітроўка. Знак чатырох”, прэм’ера якой адбылася ў Беларусі на цэлы тыдзень раней, чым у Расіі. Класічны англіскай дэтэктыв у атуражы Масквы пачатку ХХ стагоддзя, заснаваны на творах Артура Конан Дойла і Уладзіміра Гіляроўскага, выклікаў рэзананс і некаторую колькасць спрэчак ад рэалнасці падзеі і фільме. Пра плюсы і мінусы карціны, а таксама пра тое, чаму “Хітроўка” пачынае новы віток у адраджэнні гістарычнага дэтэктывага кіно, разважам разам з “К”.

Усім вядомы “метад Станіслаўскага” аб’явіла: акцёр павінен спашыгнуць працэс стварэння ролі, перажыць тое, што адбываецца з персанажам, інакш не здолее прадэманстраваць праўдзівую ігру і рэальныя эмоцыі. Пра значэнне акцёрскай сістэмы знакамитага рэжысёра для кіно і тэатра меркаваць не вадолізіцца, аднак пра тое, як сам Станіслаўскі намайваў “ісііну”, можна пафантазіраваць — і дамаляваць, калі спартбіцца, захапіла дэтэктывы прыгтоды.

Усім вядомы “метад Станіслаўскага” аб’явіла: акцёр павінен спашыгнуць працэс стварэння ролі, перажыць тое, што адбываецца з персанажам, інакш не здолее прадэманстраваць праўдзівую ігру і рэальныя эмоцыі. Пра значэнне акцёрскай сістэмы знакамитага рэжысёра для кіно і тэатра меркаваць не вадолізіцца, аднак пра тое, як сам Станіслаўскі намайваў “ісііну”, можна пафантазіраваць — і дамаляваць, калі спартбіцца, захапіла дэтэктывы прыгтоды.

ХІТРОЎКА ЖАНРУ

Варта адзначыць, што першы сюжэтыны папарту адбываецца досыць хутка, птомкі спыраль нечаканых падзей разнамерна разкручваецца. У карціны добры тэмпарытм, а трапіная паслядоўнасць сцэн не дазваляе гледачу знікнуць у тэлефон. Аднак стужка пры ўсім перавагах дэтэктывага жанру катастрафічна не хапіла яркасці ў баявых сцэнах і хуткасі ў момант пагоні. Гэта тыя калодцыны, што ніяк не былі звязаны з якасцю сюжэта, а проста ўніклі падчас яго рэалізацыі.

Вялікі плюс фільма — зразумелая сцэнарная структура. Цэласнасць перанесення ў экранную прастору гісторыі захоўваецца: апавед не разваліваецца пры з’яўленні новых сюжэтных ліній, а наадварот, разрастаецца. Аўтары сцэнарыя добра пастараліся, каб вытрымаць вядомыя рысы доволі папулярнага дэтэктывага buddy movie, але напоўніць жанр сваімі, рускімі патэрамі. І хоць вобразы дзейных асоб здаліся некаторым гледачам банальнымі, гэта зусім не так: аўтары выкарыстоўвалі яркія архетыпы, што як ніколі гарманічна ўпісаліся ў сюжэт сур’ёзнага расследавання, далаўшы пікантную нотку гумару.

Дарчы, пра гумар. “Хітроўка” — алін з німногіх фільмаў сучаснасці, у якім камедыійная частка не вадолізіцца да пошласці. Заўважым таксама, што ўмешку выклікаюць не толькі жарты героюў, але і камічныя сітуацыі, у якіх персанажы апынаюцца. Гэта разнастайны камедыійны мовы і не дае асумавачь прыдзірліваму гледачу.

“ВЕРУ”

Акцёрскі састаў у фільме падараны з выключнай дакладнасцю. Па словах Карэна Шахназаравы, кастант на выдчыя ролі заняў доволі шмат часу, аднак такі піпны асабіста атрымаў сябе. Верадна менавіта дэдукацыя асноўнай заданчы рэжысёра — знайсці не толькі таленавітыя, але і нешпе палобныя да героюў акцёры, выканаўшы палюльы ролы змагі адуць пераонажар. Пэртваранне не было іпаальным да бівеску (гэта выгладзіла б фальшыва), у ім ёсць шпуртасці, якія свецляць, што артэст сапраўды жыве ў сваёй ролі, запавіваючы ўсе прабелы ўласным разуменнем. У ігры бачныя дэмані і адсутнасць страху памылкі, выйсці за рамкі канона. Ды і сам фільм не біграфічная дакументалістыка, а мастацкая выдумка. Аднак не заўсёды хапала эмацыйнай насычанасці ў акцёрскай ігры, з-за чаго многія сцэны блыклі, так і не раскрыўшы ўсёй яркасці перажыванняў.

Праўда, калярныя вобразы зрабілі сваю справу: зававалі увагу гледача і прымуслі паверыць у тое, што адбываецца на экране. І колькі б спрэчак у інтэрнэце ні выклікала рэжысёрскага фантазія вакол інтэрпрэтацыі дуэта Холмса і Ватсона, карціна атрымалася яркавай і запамінальнай — дэталёва адноўлена вудліны староў Масквы і эфектныя дэкарацыі яшчэ даўта не выйдзілі з галавы. А аспуннасць збылігатага псеўдагіму і ролі гэтых сучасных шышчых стужак — дэжкі і па-своёму чыкавыя канец — дае палставу назваць “Хітроўку” карцінаю, якой даўно не хапіла міжнароднага рынку і гледачу, што асумавачь прыдзірліваму гледачу.

Яўгенія ГАБЕЦ

РЭЙТЫНГ: ★ ★ ★ ☆ ☆

Па-за кадрам

Дабрачынная акцыя, удзел у міжнародным фестывалі і новы праект. Што адбывалася ў айчынным кінематографі ў маі? Сабралі самыя цікавыя навіны.

Па ініцыятыве генеральнага дырэктара Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” у дзіцячым аздараўленчым лагэры “Дубрава” прайшоў мерапрыемства для хлопчыкаў і дзяўчынак з Данбаса. Маленькім гледчам прадставілі анімашыійную стужку-мюзікл “Зоркі сёмага неба” (рэжысёр Алена Турава) і ўручылі папарту ад студыі. Сярод іх — сертыфікат на экскурсію “Беларусьфільм” — тут здымаецца кіно”, што, несумнянна, пакіне яркія ўражанні.

Міжнародны кінафэстываль дзіцячых, юнацкіх і сямейных фільмаў “Хрустальныя перліны” задалі ў Буршці. Форум, прымеркаваны да стагоднага юбілею рэспублікі, уключыў шырокую праграму культурных мерапрыемстваў. Паказы стужак, творчыя сустрэчы з вядомымі акцёрамі і дзеячамі кіно праходзілі на Улан-Удэ 12—17 мая. На конкурсе прадставілі карціны з Беларусі, Расіі, Індыі, Ірана, Кітая, Кыргызстана, Казахстану і Тажыкістана. Аднам з членаў журы фестывалю была мастацкі кіраўнік студыі маладзёжнага кіно Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”, рэжысёр і сцэнарыст Алена Турава.

Здымкі дакументальнай карціны па сцэнарыі Уладзіміра Мароза “Якуб Колас. Кніга ташкенікага бышця” працягваюцца ў Узбекістане. У маі рэжысёр-пастанавішчык Галіна Аламовіч сустрэлася з праўдчыімі пісьменніка Васілінай Мішчэвай, галоўнай заававалінійнай фонду Дзіржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа, а таксама з прадстаўніцамі Саюза пісьменнікаў Узбекістана, у тым ліку з паэтам, якія і дагэтуль нахвіна перакладаюць вершы Якуба Коласа. Здымкі праходзілі ў Доме-музеі Гафара Гуліяма. Апошній з вядзых лакашчых стужкі быў помнік беларускаму паэту ў Ташкенце. Аўтар кампазіцыі, скульптар Марыяна Бардзізіна, таксама пабывала на кінапалючы.

Яўгенія ГАБЕЦ

Шляхам Уладзіслава Сыракомлі

Да 200-й гадавіны з дня нараджэння славутага паэта

(Заканчэнне. Пачатак у "К" № 21 ад 27 мая 2023 г.)

У першай частцы (№ 21, 2023), данёманскай, мы пабывалі ў мясцінах, якія можна лічыць калыскай роду Кандратовічаў. Асіпаўшчына, Горкі, Зацерава, Кулікоўка... Вёскі і маенткі, якімі прадкі валодалі з XVII ст.

Як Нёман мае свой выток, так і Стоўбцы маюць той кутні камень, з якога пачалася гісторыя паселішча. І схаваны ён у маентку Кавалёўшчына.

Працягваем вандроўку па "былых ваколіцах" Людвіка Кандратовіча, які ў гісторыю сусветнай літаратуры ўвайшоў пад псеўданімам Уладзіслава Сыракомля. Сённяшні маршрут пачнём ад Стоўбцаў, а далей, кіруючыся на поўнач, завітаем у некалькі прынёманскіх фальваркаў. Менавіта там прайшлі самыя шчаслівыя гады жыцця паэта, дзе ён зведаў першае каханне, шчасце і гора бацькоўства, дзе, зрэшты, стаў паэтам. "Першым у Літве, пасля Міцкевіча".

Людвік Кандратовіч у юнацтве (псеўд. Уладзіслава Сыракомлі)

ЗАЦІШША ПЕРАД НАВАЛЬНІЦАЙ

Перад тым, як кінуцца ў хуткую плынь Нёмана і патрапіць на той бераг ракі, дзе нас чакаюць новыя прыгоды, варта зрабіць крок назад і згадаць пройдзенае. У першай частцы (№ 21, 2023), данёманскай, мы пабывалі ў мясцінах, якія можна лічыць калыскай роду Кандратовічаў. Асіпаўшчына, Горкі, Зацерава, Мархацішчына, Кулікоўка — вёскі і маенткі, якімі прадкі і сваякі паэта валодалі з XVII стагоддзя (а ў XIX бралі ў арэнду). Завіталі мы да брата князя Матушэўскага, які вывёў на гістарычную арэну краёвага хатлачка-паэта Паўлюка Багрома. Узгадалі і аднаго з пачынальнікаў новай беларускай літаратуры Янку Лучыну, які таксама меў самую шчыльную сувязь з тымі мясцінамі (дарчы, Лучына займаў перакладчыцкіх пасадак у мястэчка Мір (вельмі часта пачаў, бо ў пачатку 90-х рух на гэтым кірунку быў не такі ажыўлены, як сёння). Змены за прамінулы дзесяцігоддзі адбыліся са Стоўбцамі каласальна. Збоўшыга ў лепшы бок. Але... Год таму мы пісалі пра скандал, які тут здарыўся. Палчас падрыхтоўкі да "Дажынак" і добраўпарадкавання прылеглага да горада тэрыторыі было знішчана і 300 метраў старожавага бруку (№ 29 2022). У самім жа горадзе пад-

БАЦЬКА НЁМАН

вергліся зменам фасады некаторых камяніц міжваеннага часу. Што датычыцца сувязі Уладзіслава Сыракомлі і Стоўбцаў... І яго бацькі, і ён са сваёй сям'ёй быў парафіянінам тутэйшага касцёла св. Казіміра (ад якога не засталася нават брамы). Тут ён хрысціў сваіх дзяцей. Тут на каталіцкіх могілках былі пахаваныя тры маленькія дачкі паэта, якія памерлі цягам тыднёўнага захворвання ў ліпені 1852 года. Праўда, ёсць іншая версія, паводле якой іх пахавалі на могілках у Міры. Вырасшы ў перабаранцах Віленшчыны на пачатку 1853-га, праз Стоўбцы выязджаў на Мінскі тракт паэт з жонкай і сынам.

СТОЎБЦЫ. СЛЕД ДАЖЫНАК

Са Стоўбцамі ў мяне даўняе знаёмства. Алсоль, падчас вучобы ў мастацка-рэстаўрацыйнай вучэльні, пачынаўся мой шлях у мястэчка Мір (вельмі часта пачаў, бо ў пачатку 90-х рух на гэтым кірунку быў не такі ажыўлены, як сёння). Змены за прамінулы дзесяцігоддзі адбыліся са Стоўбцамі каласальна. Збоўшыга ў лепшы бок. Але... Год таму мы пісалі пра скандал, які тут здарыўся. Палчас падрыхтоўкі да "Дажынак" і добраўпарадкавання прылеглага да горада тэрыторыі было знішчана і 300 метраў старожавага бруку (№ 29 2022). У самім жа горадзе пад-

КРОК УБОК. ЗАДВОРЕ І КАВАЛЁЎШЧЫНА

Як Нёман мае свой выток, так і Стоўбцы маюць той кутні камень, з якога пачалася гісторыя паселішча. І схаваны ён у маентку Кавалёўшчына. Арыенцірам для пошуку сёння служыць вёска Задвор'е, што на ўсходняй ускраіне горада. Два гады таму пайшла пагалоска, быццам сялібы будынак XIX стагоддзя (а можа, як кажуць адмыслоўцы, і значна ранейшы) аказаўся пад паргозай знішчэння (як нічога не варта будыніна канца 1940-х). Талды мы пабывалі ў Кавалёўшчыне, у архівах, парамаўлялі са знаўцамі і распавялі чытачам яго гісторыю, дарчы, вельмі цікавую, насычаную падзеямі і знакамітымі імёнамі (№ 38, 2020). Падавалася, гэтага дастаткова, каб заснаваць у сялібе музей горада (бо дзе, як не ў вытоках?). Ды яшчэ і блізкась першага пункту "Шляху Колас" (в. Акічынцы, дзе нарадзіўся Язэп Колас) што ўвогуле магло б пераўтварыць Кавалёўшчыну ў цэнтр турыстычнага паломніцтва. У 2020-м нас супакоілі, маўляў, сялібаму будынку нічога не пагражае. Але сёння, па словах мясцовых жыхароў, над сялібай ізноў навесілі цёмныя хмары. Таму бліжэйшым часам мы наведземся на Стаўбіоўшчыну-Стаўпеччыну. Ужо ў справях Кавалёўшчыны.

УЗДОЎЖ НЁМАНА НА КРУГЛІЦУ

Выбраўшыся за межы горада і перабраўшыся праз ажыўленую трасу М1, прастаем ляснай дарогай на поўнач. Ці маглі дзве рамантычныя душы, якія натхняліся вершамі занёманскага земляка Адама Міцкевіча, абмінуць самую мяляўную мясціну на ўсім шляху ад Стоўбцаў да Залучы, дзе жыў Сыракомлі? Мяркуем, не. І таму, па іх прыкладзе, выходзім на высокі бераг Нёмана ў Кругліцы. Рэчышча ў гэтым месцы — амаль круглая пятля, якая ляжыць унізе кругога ўрашча. На жаль, наша вандроўка не меркавала часу, каб набраць нёманскай вады ў кашлоў, раскласіць вогнішча, заварыць гарбаты і пачытаць томік вершаў Сыракомлі.

ЖУКАЎ БАРОК. ФІЛОСАФЫ, ПАЭТЫ, ПІСЬМЕННІКІ І ЗАМЕЖНЫЯ ТУРЫСТЫ

Стардаўняя развіўлаўская вёска (валяма ад 1510 года) ляжыць пры самым Нёмане. Калісьці тут была паромная пераправа, ад якой па абодва берагі разбігалася густая сетка дарог. Адна з іх вела ў Мір, другая на Маскву. Як сьвярдзіць беларускі гісторык і краязнаўца Зміцер Вішчо, у 1699-м праехаў праз Барок аўстрыйскі палкоўнік Хрыстаф Ігнат Гварынт і Праэд. А на два гады раней, пачынаў на Варшаву, пабываў тут Пётр Талстога, заснавальнік графскай галіны і прадак пісьменніка Льва Талстога. На пачатку XVIII стагоддзя Развіўлаў пабудавалі тут драўляную ўніяцкую царкву. Сёння яшчэ можна ўбачыць яе палмуркі ў атачэнні вёскавых сароў. Натуральна, была і карчма. Сціпая сялібка-лесніцкая мясціна пасля крыку ўбаку. Сёння на яе месцы катэдж. Некалі, рупліва і мясцовых уладаў, бізю фальварачка быў усталяваны влізны валун з шыльдай з імёнамі знакамітых мясцовых ураджэнцаў — філосафа-асветніка Саламона

Нёман у вёсцы Кругліца

Маймана (пам. у 1800 г.), філосафа і феміністкі Юзэфы Крыжановскай (нар. у Залучы, 1865—1940). Апошняя выйшла замуж за вядомага сваяёй дабрадзеянісю мінскага лекара, хірурга і эксперыментатара Тэадора Куодзіса (1861—1917), які сябраваў з сям'ёй Янка Купалы. Ну і, вядома ж, згаданыя імёны трох літаратараў-сяброў — Адама Плуга, Уладзіслава Сыракомлі і Вінцэнта Каратынскага (1831—1891), Сыракомлевага сакратара.

У 1832-м у Жукавым Барку пасяліўся Адам Пług, бо яго бацька змог атрымаць месца падлоўчэга ў развіўлаўскіх маентках. А ў 1841 годзе ў суседняе Залуча заеззе сям'я Кандратовічаў. Тут адбудзецца знаёмства Плуга і Сыракомлі, і шчырае сяброўства яны пранясучь праз усё жыццё. Тут нарадзіцца першае і неўзабмае ройнае каханне Сыракомлі да старэйшай сястры сваяго сябра, якая ўжо была ў шлюб. Каб сын хутчэй забавіў пра яе, бацькі Сыракомлі адправілі хлопца ў Насвіж. Той, працягуючы і жыўчы ў замку Развіўлаў, пачынае пісаць вершы. Там жа, у красавіку 1844-га, Сыракомлі ажэнюцца з зусім юнай Паўлінай Мітрашэўскай, якая, па ўсёй верагоднасці, паходзіла з мясцовых аднаборцаў Мітрашэўскіх. Была Паўліна выхаванкай жонкі Адольфа Дабравольскага, які адыграў важную ролю ў жыцці не толькі Сыракомлі, але і паэта-філамата-прамынкіста Тамаша Зана. Менавіта Дабравольскі налічыў для Зана па вяртанні з выгнання маентка Какоўчын (Кахачын) на Аршаншчыне.

Пасля шлюбавы Сыракомлі вяртацца на берагі Нёмана, каб пачаць новы этап жыцця. Апошнім вершам, напісаным у Насвіжы, стане зварот да абраза Багародзіцы, які месціўся ў Слуцкай браме.

Памятны камень у Жукавым Барку

Памятны камень у Залучы

ЗАЛУЧА

Зрабіўшы апошні пасеў, бацькі паэта перадаюць яму фальварак Залуча, а самі перабраюцца за некалькі кіламетраў у Тулонку. У Залучы прайшоў мядовы месяц Людвіка і Паўліны. Але неўзабма Сыракомлі адчуе напоўніцу, што такое быць "гаспадаром" і шалком залежыць ад уласнай гаспадаркі. Сыракомлі і Вінцэнта Каратынскага (1831—1891), Сыракомлевага сакратара.

У 1832-м у Жукавым Барку пасяліўся Адам Пług, бо яго бацька змог атрымаць месца падлоўчэга ў развіўлаўскіх маентках. А ў 1841 годзе ў суседняе Залуча заеззе сям'я Кандратовічаў. Тут адбудзецца знаёмства Плуга і Сыракомлі, і шчырае сяброўства яны пранясучь праз усё жыццё. Тут нарадзіцца першае і неўзабмае ройнае каханне Сыракомлі да старэйшай сястры сваяго сябра, якая ўжо была ў шлюб. Каб сын хутчэй забавіў пра яе, бацькі Сыракомлі адправілі хлопца ў Насвіж. Той, працягуючы і жыўчы ў замку Развіўлаў, пачынае пісаць вершы. Там жа, у красавіку 1844-га, Сыракомлі ажэнюцца з зусім юнай Паўлінай Мітрашэўскай, якая, па ўсёй верагоднасці, паходзіла з мясцовых аднаборцаў Мітрашэўскіх. Была Паўліна выхаванкай жонкі Адольфа Дабравольскага, які адыграў важную ролю ў жыцці не толькі Сыракомлі, але і паэта-філамата-прамынкіста Тамаша Зана. Менавіта Дабравольскі налічыў для Зана па вяртанні з выгнання маентка Какоўчын (Кахачын) на Аршаншчыне.

Сёння на месцы фальварачка — крушына камянёў ад падмуркаў, на якіх выраста нейкае дрэўца. Пры дарозе стаіць такі ж валун, як і ў Жукавым Барку, толькі надпіс сведчыць, што тут калісьці жыў паэт Уладзіслаў Сыракомля.

на Віленшчыну. А першым ударам стала адмова гаспадары Залучы (Сыракомлі і яго бацькі былі толькі арандатарамі) прадаць яму маентка. З нейкай прычыны ў апошнюю хвіліну, калі ўсё ўжо было дамоўлена і засталася толькі паставіць кропку, гаспадар перамяніў рашэнне. Праўда, ён з застанавы ў маентку, празізнаны бязлічым сямейных трагедый? Сёння на месцы фальварачка — крушына камянёў ад падмуркаў, на якіх выраста нейкае дрэўца. Пры дарозе стаіць такі ж валун, як і ў Жукавым Барку, толькі надпіс сведчыць, што тут калісьці жыў паэт Уладзіслаў Сыракомля. Шкада, што гэтая мясціна не стала пляцоўкай для правядзення тэматычных імпрэз.

ТУЛОНКА

Перад ад'ездам у Вільню Сыракомлі завітаў да бацькоў у Тулонку. Прыехаў ён да іх яшчэ праз год, напрыканцы 1853-га, вядома, на святы. Палчас побыту напісаў чарговую шляхецкую гавяндку "Пан Марка ў пекле". Дарчы, неўзабма пасля таго, як паэт стаў арандатарам падвіленскага маентка Барыйкаўшчына, забраў ён туды старонкі бацькоў. Там, на чужой зямлі, якая, па ўласным вершаваным прызнанні паэта, так і не стала за 10 гадоў яму роднай, знайшлі яны апошні спачына. А сам ён, яго жонка і напачаткі спячкі вечным аном на "літаратурным пагорку" віленскіх Росаў.

ЭПІЛОГ

Капу будзе цікава, вельмі раю Сыракомлевы "Вандроўкі па маіх былых ваколіцах". У нарысе паэт дае разгорнутую панараму наднёманскага жыцця ў розныя часы. У гэтым гістарычна-геаграфічным краівадзе асобным вышча Залучы і Жукаў Барок, Стоўбцы і Смернаў. Але так узнісла і паэтычна, як апісаў сваю радзіму сам паэт, маё піро апавядаць не ў стане.

Зміцер ЮРКЕВІЧ
Фота аўтара і архіўныя

Бацькі паэта: Вікторыя Златкоўская і Аляксандр Кандратовіч

Сыракомлеў фальварак у Залучы

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ
г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-fil.by

- **"Станцыённы наглядчык" (6+)** — монаспектакль паводле аповесці Аляксандра Пушкіна пад акампанементам актэста балалаек "Віцебскія віртуозы". **6 чэрвеня ў 19.00.**
- **"Ноч у стылі рэтра" (18+)** — хіты 80-х і 90-х гадоў у выкананні артыстаў філармоніі. **9 чэрвеня ў 22.00.**

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitet@mail.ru

- Казка **"Гісторыя шакаладнага дрэва" (0+)**. Галоўная сцена. **5, 6 і 7 чэрвеня ў 11.30.**
- Камедыя ў 2 дзях **"Паўлінка" (12+)**. Галоўная сцена. **9 чэрвеня ў 19.00.**

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Канцэрт **"Ад барока да блюза" (12+)**. **3 чэрвеня ў 18.30.**
- Камічная опера ў 2 дзях **"Севільскі цырульнік" (12+)**. Прэмера. **6 і 7 чэрвеня ў 19.00.**
- Балет ў 2 дзях **"Гандляр цацкамі" (6+)**. **8 чэрвеня ў 19.00.**
- Канцэрт **"Новае дыханне" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **8 чэрвеня ў 19.30.**
- Спектаклі Варонежскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета **"Арлекінада.NEW" (16+)** і **"Кармэн.NEW" (16+)**. **9 чэрвеня ў 19.00.**
- Спектакль Башкірскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета **"Пунсовая кветачка" (6+)**. **10 чэрвеня ў 18.00.**
- Спектакль Башкірскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета **"Легенда пра каханне" (12+)**. **11 чэрвеня ў 18.00.**

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСЬКІ ТЭАТР "ЛЯЛЯ КАСКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-фантазія ў 1 дзеі **"Каля-Маля" (4+)**. **3 чэрвеня ў 11.00.**
- Музычная казка ў 2 дзях **"Церам-церамак" (3+)**. **8 чэрвеня ў 18.00.**
- Імпровізацыя ў 2 дзях **"Казкі пра казку" (6+)**. **10 чэрвеня ў 11.00.**

УНП 300001869

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Экспазіцыйны праект **"Вялікі Канстанцінавіч Цвірка. Да 110-годдзя з дня нараджэння"**. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. **Да 4 чэрвеня.**
- Выстава **"Вясёлка над Мінскам"**. Экспазіцыя юных твораў і іх настаўніка з Бабруйскай гарадской узорнай дзіцяча-юнацкай студыі выяўленчага мастацтва "Вясёлка". Арт-кафэ музея. **Да 27 чэрвеня.**
- Выстава **"Неба і зямля Аляксандра Кішчанкі"**, прывержанае да 90-годдзя з дня нараджэння мастака. **Да 9 ліпеня.**
- Выстава графікі Леаніда Шнамялёва **"Нараджэнне творчасці"** са збору Нацыянальнага мастацкага музея і з калекцыі сямі майстра. **Да 10 ліпеня.**
- Экспазіцыя мастацкага шкла **1910—1960-х гадоў "Асцярожна, посуд!"**. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. **Да 25 ліпеня.**
- Выстава **"Станіслаў Жукоўскі: пункт прыцягнення — сядзіба"**. **Да 1 кастрычніка.**
- Экскурсіі: **"Самыя-самыя..." (6+)**, **"Якога колеру зіма?" (6+)**, **"Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+)**, **"Казкі ўсюды" (10+)**, **"Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+)**, **"Партрэты даўня мінулых пакаленняў..." (10+)**, **"Пляч моў каханя" (16+)**, **"Жаночы партрэт" (16+)**, **"Мінск у Музеі" (16+)**. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 10037771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧА. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ"

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава вышнанкі Вольгі Налівайка **"Папярковыя мары"**. **Да 29 чэрвеня.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валенція Ваньковіча"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Сядзібны партрэт"**. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Інтэр'ер шляхецкай сядзібы"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценяў **"Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377711

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён,
тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма **"Каляды ў музеі"**. **Праводзіцца заўсёды.** Працягласць — 2—2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377711

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ ў МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Art-lectorium **"Зраумелае мастацтва"**. **Праводзіцца заўсёды.** Падрабязненні на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах **8 0222 650203, 8 0222 658800.**

УНП 100377711

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- **Палацавы ансамбль**
- Спектакль **"Чыровы Катпурок і тры вясёлыя парюскі"**. Да Міжнароднага дня абароны дзяцей. Тэатральная зала. **4 чэрвеня ў 13.00.**
- Адкрыццё часовай экспазіцыі **"Летапіс праса: разгледзім старонкі"** з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Ржэўскай. Малая выставачная зала. **8 чэрвеня ў 15.00.** Праект будзе даступны да **12 лістапада.**
- Праект **"Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. Экспазіцыйная зала першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- **Мерапрыемствы**
- Рэспубліканская турыстычная акцыя **"Вандруй. Адчуй. Натхняйся"**. Папярэдні запіс. **6 чэрвеня.**
- Выстава **"Палацавыя таямніцы"**, **"Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца"**.
- Виртуальныя выставы: **"Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж — здытак сусветнай культуры"**, экспазіцыя Паўла Татарнікава **"Магнацкія двары і замкі Беларусі"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.
- Часовая выстава акаварэль мастачкі Таццяны Матусевіч **"Вальс кветак"**. **Да 5 чэрвеня.**
- **Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- **Пастаянныя экспазіцыі**
- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII — 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі"**.
- **Праект "Прыёмныя ў кніжні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (група да 25 чалавек).
- Гульнявая праграма **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрунтасы"** (група да 25 чалавек).
- **Архітэктурны помнік "Случкая брама" (г. Нясвіж, вул. Случкая)**
- Часовая экспазіцыя **"Нясвіж — скрыжаванне трох хрысціянскіх рэлігій. Храмавае дойлідства"**. **Да 30 верасня.**

УНП 100254572

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"
г. п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Мір талентаў"**. **Да 25 чэрвеня.**
- Экспазіцыя **"ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі" (0+)**. Паўночны корпус.
- Квэст **"Тамніца двух куфраў"**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- **Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святая страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асабілівае жаночае касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ ў XVI ст."**, **"Печи з каробкавай кафлі XVI—XVII ст. у палацы князёў Радзівілаў"**.
- **Продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіямі і без яе. Ёсць абанемнты: "Самейны", "Дзіцячы", "Да старшакласнікаў і дарослых"**.

УНП 590201541

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Інтэрактыўная праграма **"Крылатыя абаронцы Радзіві"** на пляцоўцы каля легендарнага самалёта "Лі-2". Папярэдні запіс. **Кожную суботу і нядзелю да верасня.**
- Выстава **"Савецкая ваенная форма і знакі адрознення (1920—1950-я гг.)"** з прыватнай калекцыі. **Да 8 чэрвеня.**
- **Продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіямі і без яе. Ёсць абанемнты: "Самейны", "Дзіцячы", "Да старшакласнікаў і дарослых"**.

Падрабязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100254572

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак — нядзеля з 12.00 да 20.00

- **Выставачны праект "Сны аб Японіі"**. **Да 18 чэрвеня.**
- Мінск, вул. Якарасва, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада — нядзеля з 12.00 да 20.00
- Экспазіцыя **"Золак, убачаны здалёк"**. **Да 11 чэрвеня.**

УНП 192545414

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

Выпісвайце "Культуру" і "Мастацтва" на паўгода!

-15%

Газета "Культура"

Індывідуальныя льготны **63872**
Шэсць месяцаў — 75,87 руб.

Ведамасныя льготны **638722**
Шэсць месяцаў — 125,67 руб.

Часопіс "Мастацтва"

Індывідуальныя льготны **74941**
Шэсць месяцаў — 101,20 руб.

Ведамасныя льготны **749412**
Шэсць месяцаў — 198,04 руб.

Выпісваецца комплект — эканоміце да 15 %!

УНП 600207920

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртайцеся па тэлефоне **8 017 2860797** або на электронную пошту **reklama@kultura-info.by**.

КУЛЬТУРА

Сайт: **kultura-info.by**
E-mail: **kim@kultura-info.by**

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА. ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальніца — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечная ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч. Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Іванавіч.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ПАУРЫШ, Юген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Югенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЫН, Юрыя ЧАРЫКЕВІЧ, Валян ШЭЛІКА, Эміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар — Мацвей ЗАЙЦАУ.

Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.

Рэкламны аддзел: 8 017 2860797.

* — матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, паштартыя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рупакі не рэдакцыя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісны індыксы: 63875, 63872, 63879. Льготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %). Рэзнічны кошт — па дамоўленасці. Падпісану ў друку 02.06.2023 ў 18.00. Змовава № 1272. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавештва «Беларускі Дом друку»": 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Наклад 3001.